

REPORTAGE Tuin experimenteert met zeldzaam plantje: 'We willen 'm terugbrengen in tuinen, Bolwerken en de Hout

Stadskweektuin broedplaats Haarlems klokkenspel

„ Wij hebben bij kweker Edwin Visser 2.400 bolletjes kunnen aanschaffen

Kweker Edwin Visser: 'Er is veel belangstelling voor'

De Heemstedse kweker van Haarlems klokkenspel, Edwin Visser, levert in principe niet aan consumenten, maar doet wel mee aan acties zoals de Lentedag op de Haarlemse Kweektuin.

Ook staat hij met zijn planten op tweede paasdag tijdens stinzendag in het Bloemendaal bij Thijssse's Hof. Hij levert ook aan enkele tuincentra in de buurt.

Vorig jaar augustus heeft Visser samen met een boswachter van Landschap Noord-Holland bolletjes geplaat op landgoed

Hein Flach
h.flach@mediahuis.nl

Haarlem ■ Haarlems klokkenspel (Saxifraga granulata) is een uiterst zeldzaam voorjaarsplantje dat sporadisch nog in de Haarlemmerhout is te vinden. Er is één kweker in Nederland die zich toelgt op de productie ervan: Edwin Visser uit Heemstede. Zijn kwekerij bevindt zich in de achtertuin van zijn huis aan de Blekersvaartweg. Al vijftien jaar is Visser bezig met zijn hobby, die tot doel heeft het klokkenspel te herintroduceren. Exact een jaar geleden besteedde deze krant uitgebreid aandacht aan dit initiatief.

Huis te Manpad

Dat signaal is opgepikt door Tim van der Steen en Arjan de Pater van het centrum voor Natuur- en Milieu Educatie in Haarlem. „We kenden Haarlems klokkenspel

natuurlijk; ik heb het vroeger bij Huis te Manpad in Heemstede weleens gezien en wist dat het vroeger in de regio veel voorkwam en was verdwenen”, vertelt Van der Steen. „Maar ik wist niet dat iemand op een steenworp afstand van mijn huis begonnen was het weer op te kweken en dat zijn droom was het Haarlems klokkenspel weer terug te brengen in Haarlem, met name in de Hout en in de Bolwerken.”

Eric Coolen

Vorig voorjaar zijn Van der Steen, Visser en bioloog Yorick Coolen (dit zich met zijn vader Eric eveneens sterk maakt voor herintroductie) een wandeling in de Hout gaan maken, om te kijken of er nog sporen waren te zien van het klokkenspel en of er eventueel plekken zijn waar het stinzenplantje kon worden aangeplant. De Vrienden van de Haarlemmerhout zijn er inmiddels mee aan het experimenteren, in samenwerking met Spaarnelanden.

Aanplant op de Bolwerken bleek helaas nog geen optie, meldt Van der Steen. „Dus wij dachten: waarom gaan we het dan niet op onze eigen plek, de kweektuin waar we het zelf voor het zeggen hebben, een begin maken met het terugbrengen van Haarlems klokken-spel?”

In een deel van de stadskweektuin bevindt zich de Springertuin, cultuurhistorisch gezien een uitermate interessante plek voor Haarlem. Daar ligt de ruïne van het Huis ter Cleeff, er komen zeker 450 soorten insecten voor en er is een bijzondere flora te vinden, waarvan Arjan de Pater veel weet.

Van der Steen: „Het is dé plek waar de beroemde tuin- en landschapsarchitect Leonard Springer is begonnen met zijn klus om Haarlem te vergroenen. Het is hem gelukt een 'groene explosie' te bewerkstelligen, zoals zijn tijdgenoten dat noemden. In 1911 is Springer de centrale school- en werktuin en de stadskwekerij hier begonnen. Later werd het een proeftuin. In die gedachte is het ontzettend interessant juist op deze plek te beginnen met de herintroductie van Haarlems klokken-spel.”

Verwoestingen

Leonard Springer schrijft in 1900, als hij een boekje maakt over de Haarlemmerhout, specifiek over het verdwijnen van het plantje. Hij citeert daarbij uit het werkje *Onkruid - botanische wandelingen* van Frederik Willem van Eeden, waarin wordt beschreven dat het klokkenspel steeds zeldzamer wordt als gevolg van grondbewerking én het gedrag van recreërende Haarlem-

Tim van der Steen (links) en Arjan de Pater in de Springertuin bij de bitternoot waar onder Haarlems klokkenspel is geplant.

mers, die roekeloos bloeiende bolgewassen eruit trekken en voor 'verwoestingen' zorgen, waardoor het zich niet kon vermeerderen.

„Wij hebben bij Edwin Visser 2.400 bolletjes kunnen aanschaffen”, zegt Van der Steen. De bolletjes zijn afgelopen najaar op een drietal plekken geplant, onder meer onder de oude bitternoot in de Springertuin en in het grasveld onder de lindebomen. Ter bescherming van het fragiele klokkenspel zijn er in dat grasveld palen gezet, zodat de medewerkers van Spaarnelanden eromheen moeten maaien.

De eerste exemplaren zijn inmiddels opgekomen, laat De Pater zien tijdens een rondwandeling. Voorwaarden die het Haarlems klokkenspel stelt: bosgrond, een beetje schaduw, en als het in het in het gazon staat: pas maaien na de bloei, dus niet voor eind mei. „Dan neemt de maaimachine het zaad en de bolletjes mee en verspreidt het.

Als het hier lukt, en het lukt ook in de Haarlemmerhout, dan hebben we goede redenen om de komende jaren op veel meer plekken - de Bolwerken, Kenaupark - het klokkenspel terug te brengen. Wie weet lukt dat.”

Missie

En zo proberen de medewerkers van Natuur- en Milieueducatie Haarlem op allerlei wijzen de biodiversiteit er bij het publiek in te pompen, zoals De Pater het omschrijft. „Onze missie is om Haarlemmers te vertellen over de natuur in de stad. En dat ze zelf een rol kunnen spelen die natuur te beschermen. Dat kan bijvoorbeeld door ecologisch tuinieren en biologisch gekweekte soorten te gebruiken. Dat willen wij laten zien in de Springertuin, en we willen alle Haarlemmers oproepen in eigen tuin ook het Haarlems klokkenspel te planten.”

Arjan de Pater in de kassen van de kweektuin.

Haarlem klokkenspel in bloei.

Lentemarkt

Een prachtige gelegenheid het plantje aan te schaffen doet zich voor op 9 en 10 april. Dan houdt de Haarlemse kweektuin de traditionele lentemarkt. Er zijn vijfhonderd plantjes Haarlems klokkenspel te koop, gekweekt door Edwin Visser. Ze kosten 2 euro per stuk, met beschrijving erbij. De kweektuin verdient er verder niets aan, het is de kostprijs. Tijdens de lentemarkt zijn er ook andere inheemse planten te koop. Uiteraard zijn er dat weekeinde tal van activiteiten en hapjes en drankjes. „Voor corona hadden we in zo'n weekeinde minimaal 10.000 bezoekers.”

„ Wij dachten: waarom gaan we niet op de kweektuin, een begin maken met het terugbrengen van Haarlems klokkenspel?

FOTO'S UNITED PHOTOS/TOUSSAINT KLUITERS

Edwin Visser.

ARCHIEFFOTO UNITED PHOTOS/PAUL VREEKER

ARCHIEFFOTO EDWIN VISSER